

ขนมควยลิง : อัตลักษณ์ชุมชนขนมแปลกริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัด

จันทบุรี^{*}เชษฐ์ณรัช อรชุน^{**} กัญญาณัฐ ชุนอินทอง^{***} จันทิมา งามเลิศ^{****} มินทร์ตรา สุขประเสริฐ^{*****}ลักขณา ตัวพรหม^{*****} และวิริยชนา สุขสงวน^{*****}

(วันรับบทความ: 3 ธันวาคม 2564, วันแก้ไขบทความ: 20 ธันวาคม 2564, วันตอบรับบทความ: 22 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประวัติศาสตร์ความเป็นมาชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ศึกษากระบวนการ ขั้นตอนการทำขนมควยลิง และศึกษาความนิยมของขนมควยลิง ในชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัวตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พื้นที่ศึกษาใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง วิธีการศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า 1) ชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว จันทบุรี จากอดีตสู่ปัจจุบันผสมผสานกับวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ยังคงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ดั้งเดิมเป็นชุมชนเก่าแก่ อายุกว่า 200 ปี แต่เดิมชาวบ้านมีอาชีพทำพลอยและประมงพื้นบ้าน แต่เมื่อปริมาณพลอยเริ่มน้อยลง ชาวบ้านจึงมีความคิดหารายได้เสริมโดยเริ่มจากกลุ่มเล็กๆ เป็นแกนนำหลัก จนก่อรูปขึ้นในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ.2559 เป็นต้นมา 2) ขั้นตอนการทำขนมควยลิง พบว่า มีการเตรียมวัตถุดิบ ได้แก่ แป้งข้าวเหนียวดำ น้ำตาลทราย น้ำสะอาด เกลือป่น มะพร้าว และงา มีวิธีการทำคือ 1) ผสมแป้งข้าวเหนียวดำกับน้ำสะอาด และนวดแบ่งให้เข้ากันจนแป้งมีเนื้อเดียวกัน และสามารถปั้นเป็นก้อนได้ 2) นำแป้งที่ปั้นเป็นก้อนใส่ลงไต้มน้ำที่เดือดได้ที่จนกว่าแป้งจะสุกสังเกตเห็นได้โดยตัวแป้งจะลอยขึ้นมา 3) นำเนื้อมะพร้าวขูดฝอยผสมเกลือเล็กน้อย และนำไปนึ่ง 4) นำตัวขนมที่ต้มเสร็จแล้วมาพักให้สะเด็ดน้ำแล้วนำมาคลุกกับมะพร้าวที่เตรียมไว้พร้อมทานคู่กับน้ำตาลทรายผสมงา และ 3) ความนิยมในการบริโภคในภาพรวมพบว่า ราคาไม่แพง มีรสชาติอร่อย และมีชื่อขนมที่เป็นอัตลักษณ์ชวนให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจมาบริโภค และควรอนุรักษ์ไว้เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรมของชุมชนขนมแปลก

คำสำคัญ: ขนมควยลิง, อัตลักษณ์, ชุมชนขนมแปลก

^{*}บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง ขนมควยลิง : อัตลักษณ์ชุมชนขนมแปลกริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พ.ศ.2562.

^{**}อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

^{***}นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

^{****}นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

^{*****}นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

^{*****}นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

^{*****}นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

Kanom Kuay Ling: Community Identity of Rare and Unknown Dessert Community in Nongbua Sub-district Mueang District Chanthaburi Province

Chetnarat Orachun^{**} Khunyanut Khuninthong^{***} Chantima Ngamlerd^{****}
Mintra Sookprasert^{*****} Lukkhana Duangprom^{*****} and Wirunchana Suksanguan^{*****}

(Received Date: December 3, 2021, Revised Date : December 20, 2021, Accepted Date : December 22 , 2021)

Abstract

This study aimed to 1) examine the historical background of the rare and unknown and local dessert community near Nongbua Canal in Nongbua Sub-district Mueang District Chanthaburi Province, 2) to find out about Kanom Kuay Ling recipes, and 3) investigate the popularity of Kanom Kuay Ling in this community located in Nongbua Sub-district Mueang District Chanthaburi Province. The purposive sampling method was used for the research area selection. The qualitative research approach was employed in this study. The results showed that this over 200-year-old community and the rare and unknown and local dessert community can be preserved as the magnificent community identity with the combination of simple lifestyle from past to present. The former occupations of villagers were gem cutters and artisanal fisheries. When gemstone resources was depleted, the villagers supplemented their income by forming a small group which was successfully settled there in 2016. 2) Kanom Kuay Ling ingredients are consisted of black glutinous rice flour, sugar, water, granulated salt, coconut, and sesame. The instructions of how to make the dessert are: 1) mix black glutinous rice flour with water and knead it until combined and make the flour as a roll, 2) boil the flour roll until cooked and floated, 3) grate coconut and mix it with a little salt then get it streamed, 4) let it drain, mix it with the grated coconut, and serve it with sugar and sesame 3) For the result of consumer dessert preferences, it showed that the dessert cost is not expensive, the taste is good, and the dessert name becomes the community identity attracting the tourists to taste this unusual dessert. As a result, the dessert should be preserved in order to maintain the cultural aspect of unknown and local dessert community.

Keywords: Kanom Kuay Ling, identity, unknown dessert community.

^{**} Lecturer, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

^{***} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social, Sciences Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

^{****} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

^{*****} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

^{*****} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

^{*****} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

1. บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลง และมีการพัฒนาไปมาก เนื่องมาจากการเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงทำให้วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของประเทศไทยนั้นค่อยๆ เปลี่ยนแปลงเข้าไปสู่ความเป็นสมัยใหม่มากขึ้น มีการรับวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ เข้ามาใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ การแต่งกายเลียนแบบวัฒนธรรมเกาหลีที่กำลังเป็นนิยม ณ ตอนนี้จะสังเกตได้ว่าการเกิดขึ้นของ “ตลาดไทยย้อนยุค” ที่กำลังเป็นที่นิยมและได้รับผลตอบรับจากผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เพราะประเทศไทยมีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์เป็นของตนเอง และยังมีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม ที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ที่เป็นร่องรอยจากอดีตสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดตลาดย้อนยุคเกิดขึ้น อาจเนื่องมาจากการโยกย้ายถิ่นของผู้บริโภค คือ อารมณ์ความรู้สึกของผู้คนที่คิดถึงอดีตที่ผ่านมา เพราะความเป็นจริงแล้วอดีตเป็นสิ่งที่ไม่สามารถย้อนกลับไปได้ ดังนั้นจึงทำให้ตลาดย้อนยุคเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวที่ต้องการย้อนกลับไปในอดีตอีกครั้งที่ผสมผสานกับความเป็นปัจจุบัน อย่างชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว จันทบุรี เมืองท่องเที่ยว ที่เต็มไปด้วยมนต์เสน่ห์ของกาลเวลาจากอดีตสู่ปัจจุบันผสมผสานไปกับวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแต่คงตัว ยังคงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ดั้งเดิม อาทิ แหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ที่แฝงไปด้วยกลิ่นอายอารยธรรมเก่าก่อน ชุมชนแห่งนี้ ตั้งอยู่ ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นชุมชนเก่าแก่ อายุกว่า 200 ปี (ภานิศา สรรพคุณ, สัมภาษณ์ 16 กันยายน 2561)

คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์คนในชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ได้กล่าวว่า “...แต่เดิมชาวบ้านมีอาชีพทำพลอยและชาวประมงพื้นบ้าน แต่เมื่อปริมาณพลอยเริ่มน้อยลง ชาวบ้านจึงมีความคิดหารายได้เสริม โดยมีทีมงานกลุ่มเล็กๆ เป็นแกนนำหลัก ก่อเกิดขึ้นช่วงเดือน สิงหาคม 2559 ชาวบ้านตำบลหนองบัว ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดงานเปิดตัวชุมชนครั้งแรกจาก นายชัยชาญ พูนผล นายอำเภอเมืองจันทบุรี และนางกนกฤติกา กฤตย์วุฒิก (ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานระยอง-จันทบุรี ตำแหน่งขณะนั้น) โดยได้รับการเอื้อเฟื้อสถานที่จัดงานจากลุงบัว และครอบครัวโถ่รัตน์, เทศบาลตำบลหนองบัว ให้ความร่วมมือกันด้วยดี...” ในช่วงสามวันของการจัดงานมีนักท่องเที่ยวมากกว่าสามหมื่นคน ต่อจากนั้นชาวบ้านจึงเกิดแนวคิดที่จะทำตลาดอย่างต่อเนื่อง ได้รวมตัวกันจัดตั้งคณะทำงานจนเกิดเป็นวิสาหกิจชุมชนขนมแปลกฯ ตลาดหนองบัวกลับมามีชีวิตอีกครั้ง ด้วยความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนอย่างแท้จริง มีขนมและอาหารที่ขึ้นชื่อมากมาย อาทิ ขนมติดคอ ขนมควยลิง ขนมตะไล ขนมตะลุ่ม ขนมหัวล้าน ขนมข้าวเหนียวเหลียง ขนมน้ำเยี่ยววู้ว ขนมหอยพอกย่าง และอาหารพื้นบ้านที่หมุนเวียนสับเปลี่ยนมาขายกันทุกสัปดาห์” ให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้ และด้วยเอกลักษณ์เฉพาะตัว ความเป็นกันเองของชาวบ้านจึงทำให้ชุมชนแห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนแห่งใหม่ของจังหวัดจันทบุรี แต่ขนมที่ขึ้นชื่อในชุมชน ได้แก่ ขนมควยลิง เป็นขนมแปลกประจำตำบลที่มีมายาวนานกว่าร้อยปี ที่ใครมาเยือนเมืองจันทบุรี ต้องแวะมา ชิมซบบรรยากาศสายน้ำที่หล่อเลี้ยงชาวชุมชนหนองบัวตั้งแต่เมื่อครั้งอดีตจนถึงปัจจุบันอีกด้วย (ระวีวรรณ เคลือบแก้ว, สัมภาษณ์ 16 กันยายน 2561)

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาขนมควยลิงในชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางที่นำไปสู่การอนุรักษ์ และการเผยแพร่ความเป็นไทยที่ส่งผ่านชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัวไปยังผู้บริโภค หรือนักท่องเที่ยวให้ความเป็นไทยนั้นคงอยู่กับคนไทยรุ่นหลัง สืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษากระบวนการ ขั้นตอนการทำขนมควยลิง ในชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

3.เพื่อศึกษาความนิยมของขนมควยลิงในชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัวตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัด จันทบุรี

3. วิธีการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามพื้นที่ชุมชนตำบลหนองบัว ที่มีการทำตลาดชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ได้แก่ พื้นที่บ้านหนองบัว หมู่ที่ 6 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยใช้พื้นที่ ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

3.3 การตรวจสอบข้อมูล ได้แก่ การตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ตรวจสอบข้อมูลโดยการเก็บข้อมูลเดียวกัน และการตรวจสอบโดยการเก็บข้อมูลเดียวกันในสถานที่ต่างกัน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปนัย การวิเคราะห์โดยจำแนกข้อมูล

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การวิจัยเอกสาร เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.5.1 เอกสารชั้นต้น (Primary data) ได้แก่ ข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์เป็นข้อมูลดิบ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้มาจากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่หาได้ในห้องสมุดของจังหวัด เช่น วารสาร หนังสือ ประวัติศาสตร์จันทบุรี เป็นต้น หรือเป็นข้อมูลที่ผู้บันทึกเหตุการณ์นั้นบันทึกด้วยตัวเองหรือเห็นเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วยตัวเอง เช่น เหตุการณ์หรือข่าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

3.5.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary data) ได้แก่ เอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ แล้ว ระดับหนึ่ง และเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เอกสารชั้นรองที่สำคัญ เช่น หนังสือพิมพ์ตำราวิชาการ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ภาคนิพนธ์ และสื่อจากเว็บไซต์ อินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3.5.3 การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในรูปแบบการ สัมภาษณ์จากคำบอกเล่า (Oral history) และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

ก. การสัมภาษณ์จากคำบอกเล่า (Oral history) โดยที่ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ดังนี้

ชื่อ - สกุล

1. สุวิมล ถอยวิสัย
2. จันทร์เพ็ญ ถมประเสริฐ

สถานภาพในการให้ข้อมูล

1. บุคคลในพื้นที่ชุมชนขนมแปลก
2. บุคคลที่เคยไปเที่ยวในชุมชนขนมแปลก

ข. การสัมภาษณ์เจาะลึก เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยที่ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์แบบเจาะจงในการสัมภาษณ์ ดังนี้

ชื่อ - สกุล

1. ภาณิตา สรรพคุณ
2. ระวีวรรณ เคลือบแก้ว
3. มะลิ เคลือบแก้ว
4. สุกัญญา พิซพูล
5. ศุภวิชัย นุชวงษ์
6. ศุภกร พิซพูล
7. ศิริวรรณ โทนทอง
8. ณัฐดี สามัคคี

สถานภาพในการให้ข้อมูล

1. ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนขนมแปลก
2. ผู้ขายขนมควยลิง
3. ผู้ขายขนมควยลิง
4. ผู้บริโภคที่เคยรับประทานขนมควยลิง
5. ผู้บริโภคที่เคยรับประทานขนมควยลิง
6. ผู้บริโภคที่เคยรับประทานขนมควยลิง
7. นักท่องเที่ยวที่มาซื้อรับประทานขนมขนมควยลิง
8. นักท่องเที่ยวที่มาซื้อขนมขนมควยลิง

9. รุ่งนภา อาศัยราช

นักท่องเที่ยวที่มาซื้อขนมขนมควยลิง

3.6 การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ในการศึกษาจะใช้แหล่งข้อมูลจากเอกสารจากการ สัมภาษณ์และการสังเกตการณ์มาเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่าจะแตกต่างกัน หรือไม่ ตรวจสอบข้อมูลโดยการเก็บข้อมูลเดียวกันในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจมีการลงไปสัมภาษณ์ 2 ครั้งในช่วงเวลาที่ห่างกัน 2 สัปดาห์หรือหนึ่ง เดือนแล้วนำมาเปรียบเทียบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่ามีความสอดคล้องกันหรือขัดแย้งกันและการตรวจสอบโดยการเก็บข้อมูลเดียวกันในสถานที่ต่างกัน เช่น การสัมภาษณ์เกี่ยวกับขนมควยลิง : อัตลักษณ์ชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี คณะผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนเดียวในสถานที่ต่างกัน เช่น สัมภาษณ์ที่บ้านของผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นต้น และแล้วนำมาพิจารณาว่า ข้อมูลมีความคงเส้นคงวาหรือขัดแย้งกัน

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อเพิ่มเติมคำอธิบายตารางจากการสำรวจให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นนำข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ มาจัดบันทึกไว้ในลักษณะการบรรยาย (Descriptive) และ การจัดบันทึกเป็นข้อๆ และมีการถอดจากการอัดเสียงมาเป็นข้อมูล เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงค่านิยมของผู้บริโภคขนมควยลิง ชุมชนขนมแปลกริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยอาศัยแนวคิดของสฤงศ์ จันทวานิช (2540, หน้า 131-134) ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) เป็นวิธีการสร้างข้อสรุปข้อมูลจากกรณีหรือ ปรากฏการณ์ที่มองเห็น เช่น พฤติกรรมของผู้บริโภคขนมควยลิง หรือกระบวนการทำขนมควยลิง ชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี การวิเคราะห์โดยจำแนกข้อมูล (Typological analysis) คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิดโดยใช้ แนวคิดที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชุมชน และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแปลงวัฒนธรรมให้กลายเป็นสินค้า บริบทชุมชน ปัจจัยด้านราคา และปัจจัยด้านรสชาติ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมามีผลต่อค่านิยมของผู้บริโภคขนมควยลิง ชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์กระบวนการทำขนมควยลิง ชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยมีกรอบดังนี้

- 1) การกระทำ (Act) หมายถึง สถานการณ์หรือเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง
- 2) กิจกรรม (Activities) หมายถึง เหตุการณ์ สถานการณ์ วัฒนธรรมประเพณีการพัฒนาการที่เกิดขึ้นใน ชุมชน ในลักษณะที่ต่อเนื่อง
- 3) ความหมาย (Meanings) หมายถึง การที่บุคคลอธิบายหรือสื่อสารหรือให้ความหมายกับสิ่งที่เกิดขึ้น
- 4) เกี่ยวกับการกระทำหรือกิจกรรม อาจจะเป็นความหมายในลักษณะเกี่ยวกับการพัฒนาทาง เทคโนโลยีที่ทำให้ส่งผลต่อความเชื่อในวัฒนธรรมดั้งเดิม
- 5) ความสัมพันธ์ (Relationship) หมายถึง ความเกี่ยวข้องระหว่างบุคคลหลายคนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง อาจเข้ากันได้หรือขัดแย้งกัน
- 6) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Participation) หมายถึง การที่บุคคลมีความผูกพันและเข้ากิจกรรมหรือมี การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้
- 7) สภาพสังคม (Setting) หมายถึง สถานการณ์หรือสภาพการณ์ที่กระทำหรือบริบททางสังคมที่กระทำอยู่ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลภาคสนาม โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล และการสังเกตการณ์ในพื้นที่ วิเคราะห์ ตามประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ประวัติศาสตร์ชุมชนหนองบัว กระบวนการทำขนมควยลิง และค่านิยมในการบริโภคขนมควยลิง

4. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องขนมควยลิง : อัตลักษณ์ชุมชนขนมแปลกริมคลองหนองบัวตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนขนมแปลก ศึกษากระบวนการ การทำขนมควยลิงในชุมชนขนมแปลก และศึกษาความ

นิยมจากผู้บริโภคชนมควยลิงในชุมชนชนมแปลก ริมคลองหนองบัวตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาตาม
วัตถุประสงค์มีดังนี้

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า ชุมชนชนมแปลก ริมคลองหนองบัว จันทบุรี เป็นเมืองท่องเที่ยว
รองที่เต็มไปด้วยมนต์เสน่ห์ของกาลเวลาจากอดีตสู่ปัจจุบันผสมผสานไปกับวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแต่ลงตัว ยังคงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ที่
งดงาม อาทิ แหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ที่แฝงไปด้วยกลิ่นอายอารยธรรมเก่าก่อน ชุมชนแห่งนี้ ตั้งอยู่ ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง
จังหวัดจันทบุรี เป็นชุมชนเก่าแก่ อายุกว่า 200 ปี แต่เดิมชาวบ้านมีอาชีพทำพลอยและประมงพื้นบ้าน แต่เมื่อปริมาณพลอยเริ่ม
น้อยลง ชาวบ้านจึงมีความคิดหารายได้เสริม โดยมีทีมงานกลุ่มเล็กๆ เป็นแกนนำหลักก่อเกิดขึ้นช่วงเดือน สิงหาคม พ.ศ.2559 โดย
ได้รับการเอื้อเฟื้อสถานที่จัดงานจากลุงบัว และครอบครัวโสธรณ์,เทศบาลตำบลหนองบัว ได้รับความร่วมมือด้วยดี ในช่วงสามวัน
ของการจัดงานมีนักท่องเที่ยวมากกว่าสามหมื่นคน ต่อจากนั้นชาวบ้านจึงเกิดแนวคิดที่จะทำตลาดอย่างต่อเนื่อง ได้รวมตัวกัน
จัดตั้งคณะทำงานจนเกิดเป็นวิสาหกิจชุมชนชนมแปลก โดยมีนายรัตนธรร เขาหนองบัว เป็นประธานคนแรก ตลาดหนองบัวกลับมา
มีชีวิตอีกครั้ง ด้วยความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนอย่างแท้จริง มีขนมและอาหารที่ขึ้นชื่อมากมาย อาทิ ขนมติดคอ ชนมควยลิง
ขนมตะไล ขนมตะลุ่ม ขนมหัวล้าน ขนมข้าวเหนียวเหลือง ขนมน้ำเยี่ยววูว ขนมหอยพอกย่าง และอาหารพื้นบ้านที่หมูนเวียน
สับเปลี่ยนมาขายกันทุกสัปดาห์ ชาวบ้านที่นี่ใช้น้ำตาลอ้อยแท้ๆในการทำขนมมาแต่อดีต ซึ่งในชุมชนมีโรงหีบอ้อยที่เก่าแก่เป็นแหล่ง
ผลิตน้ำตาลอ้อยคู่กับชุมชนมาช้านาน รวมถึงบ้านเลขที่ 38 บ้านไม้โบราณเก่าแก่กว่า 100 ปี ยังคงรวบรวมเครื่องใช้ในอดีต
รวมถึงอุปกรณ์ในการทำขนมให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้ และด้วยเอกลักษณ์เฉพาะตัว ความเป็นกันเองของชาวบ้านจึงทำให้ชุมชน
แห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนแห่งใหม่ของจังหวัดจันทบุรี ที่ใครมาเยือนเมืองจันทบุรี ต้องแวะมาในขณะเดียวกันอาชีพดั้งเดิม
ของคนในชุมชน เช่น ประมงชายฝั่ง ได้พลิกฟื้นกับมามีชีวิตอีกครั้ง อาหารทะเลสดๆเป็นอีกหนึ่งสีสันที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมไปถึง
ผลไม้ตามฤดูกาล ที่มีให้เลือกหาในราคาถูกและชุมชนแห่งนี้ยังมีเรือไว้บริการนักท่องเที่ยว ล่องเรือชมธรรมชาติ ดูฝูงเหยี่ยว
แดง ชมซุ้มบรรยากาศสายน้ำที่หล่อเลี้ยงชาวชุมชนหนองบัวตั้งแต่เมื่อครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน อีกด้วย

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กระบวนการขั้นตอนการทำขนมควยลิง ในชุมชนชนมแปลก ริมคลองหนองบัว
ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่ามีการเตรียม ส่วนผสม ได้แก่ แป้งข้าวเหนียวดำ น้ำตาลทราย น้ำสะอาด เกลือ
ป่น มะพร้าว ไข่ มีวิธีการทำคือ 1) ผสมแป้งข้าวเหนียวดำกับน้ำตาลทราย และนวดแป้งให้เข้ากันจนแป้งมีเนื้อเดียวกัน และสามารถ
ปั้นเป็นก้อนได้ 2) นำแป้งที่ปั้นเป็นก้อนลงไปต้มในน้ำที่เดือดได้ที่ จนกว่าแป้งจะสุกจะสังเกตเห็นได้โดยตัวแป้งจะลอยขึ้นมา 3) นำ
เนื้อมะพร้าวขูดผสมเกลือเล็กน้อยและนำไปนึ่ง 4) นำตัวขนมที่ต้มเสร็จแล้วมาพักให้สะเด็ดน้ำ แล้วนำมาคลุกกับมะพร้าวที่
เตรียมไว้ 5) พร้อมทานคู่กับน้ำตาลทรายผสมงา

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความนิยมบริโภคชนมควยลิงในชุมชนชนม
แปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่าปัจจัยด้านราคา ชนมควยลิงมีราคาที่ไม่แพง ราคาถูก
แถมมีรสชาติอร่อย มักนิยมซื้อกลับไปฝากคนที่บ้านเพราะราคาของชนมควยลิงนั้นเหมาะสมกับคุณภาพเป็นขนมรับประทานเล่น
สามารถรับประทานได้ทุกเพศทุกวัย หรือทุกอาชีพสามารถซื้อชนมควยลิง รับประทานได้ง่าย ปัจจัยด้านรสชาติ ชนมควยลิงมี
รสชาติ เค็ม หวาน มัน ไม่เลี่ยน ก่อให้เกิดความนิยมในการบริโภคของนักท่องเที่ยว หรือประชาชนในจังหวัดจันทบุรี ปัจจัยด้านชื่อ
ของชนมควยลิงเป็นชื่อขนมที่แปลก ทำให้ผู้บริโภคมีความสนใจในชื่อขนม ทำให้ขนมมาลองรับประทาน และนำชื่อมารับประทาน
และปัจจัยการอนุรักษ์ขนมท้องถิ่น ชนมควยลิงเป็นขนมที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์รักษาไว้ให้คงอยู่ โดยมีกรรมวิธีทำ และรสชาติที่
เป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นชุมชนชนมแปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอ
เมือง จังหวัดจันทบุรี

5. อภิปรายผลการศึกษา

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา และองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 ดังนี้ ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกรนก มาทยา (2560) ได้ศึกษาความนิยมในการบริโภคอาหารท้องถิ่นของประชาชนจังหวัดจันทบุรี พบว่า อาหารท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีเป็นอาหารที่ยังรับประทานอยู่มาก เนื่องจากปัจจัยสำคัญ คือ อาหารท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ได้แก่ วัตถุดิบที่ใช้ในการปรุงอาหารเป็นวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น โดยการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และนำมาปรุงอาหารในชีวิตประจำวัน วิธีการปรุงและประกอบอาหารเป็นวิธีที่ทำได้ง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน วิธีการรับประทานอาหารมีเหมือนกันในทุกท้องถิ่น มีวิธีการนำมาประทานที่แตกต่างจากท้องถิ่นอื่น กันบ้างว่าเป็นอาหารเฉพาะท้องถิ่นนั้น ลักษณะทางภูมิประเทศ สภาพพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ของดิน แหล่งน้ำ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อแหล่งอาหารธรรมชาติทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ลักษณะภูมิอากาศจังหวัดจันทบุรี เป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตรมรสมร้อน ทำให้มีอาหารท้องถิ่นได้แก่ หนุ้มต้มชะมวง ผัดเผ็ดไก่กระวาน เป็นต้น การย้ายถิ่น การไปศึกษาเล่าเรียนก็นำเอาวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองซึ่งมีติดต่อไปใช้ในแหล่งที่อยู่อาศัยใหม่ ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี มีการนำเครื่องช่วยทุ่นแรงมาใช้ในการทำอาหาร เพื่อไม่ให้เสียความเป็นเอกลักษณ์ไป เช่น การตำน้ำพริก ปัจจุบันใช้เครื่องปั่นแทน เป็นต้น และความเปลี่ยนแปลงของครอบครัวและสังคม ในการดำเนินวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การใช้เวลาหรือการมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวน้อยลง ทำให้มีวัฒนธรรมอาหารถุงพลาสติกหรือการกินอาหารนอกบ้านในขณะที่ข้อค้นพบความนิยมของขนมควยลิง ในชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่าขนมควยลิงในชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัวเป็นขนมที่ยังรับประทานอยู่มาก เนื่องจากปัจจัยที่สำคัญ คือ อาหารท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว กล่าวคือ มีราคาที่ไม่แพง ราคาถูก มีรสชาติอร่อย มีรสชาติ เค็ม หวาน มัน ไม่เลี่ยน เป็นชื่อขนมที่แปลก ทำให้ผู้บริโภคมีความสนใจในชื่อขนม มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์รักษาไว้ให้คงอยู่ โดยมีกรรมวิธีทำและรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีจากปรากฏการณ์การทำขนมควยลิง ของชุมชนขนมแปลกบ้านหนองบัว สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนีย์ ศักดาเดช ได้กล่าวถึงความนิยมในการบริโภคอาหารท้องถิ่น ได้แก่ อาหารท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี แสดงถึงเอกลักษณ์ในการปรุงอาหารที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เนื่องจากมีวัตถุดิบที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นนั้น ๆ และเป็นการหารายได้เข้าครอบครัวอีกด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการศึกษาขนมควยลิง: อัตลักษณ์ชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัวตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีที่เรียบร้อยแล้ว คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1.1 สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดจันทบุรี และสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดจันทบุรี ควรมีการเผยแพร่ทาง Facebook วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้รู้จักขนมควยลิง ซึ่งเป็นขนมท้องถิ่นของชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

6.1.2 เทศบาลตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ควรมีการส่งเสริมการทำขนมควยลิงให้กับคนรุ่นใหม่ เพื่อส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่หันมาให้ความสำคัญ และรักษาวัฒนธรรมขนมท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

6.2 ข้อเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการปลูกข้าวของ ตำบลหนองขิม อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีเป็นที่เรียบร้อยแล้วคณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินการวิจัยหลังจากนี้คือ

6.2.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความนิยมในการบริโภคอาหารหรือขนมท้องถิ่นของจังหวัดจันทบุรี

6.2.2 ควรศึกษาความนิยมในการบริโภคขนมท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัดจันทบุรี

6.2.3 ควรมีการศึกษาขนมท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรีที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

7.สรุป

ชุมชนขนมแปลก ริมคลองหนองบัว จันทบุรี เมืองท่องเที่ยวรอง ที่เต็มไปด้วยมนต์เสน่ห์ของกาลเวลาจากอดีตสู่ปัจจุบันผสมผสานไปกับวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแต่ลงตัว ยังคงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ที่งดงาม อาทิ แหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ที่แฝงไปด้วยกลิ่นอายอารยธรรมเก่าก่อน ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนเก่าแก่ อายุกว่า 200 ปี แต่เดิมชาวบ้านมีอาชีพทำพลอยและชาวประมงพื้นบ้าน แต่เมื่อปริมาณพลอยเริ่มน้อยลง ชาวบ้านจึงมีความคิดหารายได้เสริม โดยมีทีมงานกลุ่มเล็กๆเป็นแกนนำหลัก ก่อเกิดขึ้นช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ.2559 ขั้นตอนการทำขนมควยลิง พบว่ามีการเตรียมวัตถุดิบ ได้แก่ แป้งข้าวเหนียวดำ น้ำตาลทราย น้ำสะอาด เกลือป่น มะพร้าว และงา มีวิธีการทำคือ 1) ผสมแป้งข้าวเหนียวดำกับน้ำสะอาด และนวดแป้งให้เข้ากันจนแป้งมีเนื้อเดียวกัน และสามารถปั้นเป็นก้อนได้ 2) นำแป้งที่ปั้นเป็นก้อนใส่ลงในน้ำที่เดือดได้ที่จนกว่าแป้งจะสุกสังเกตเห็นได้โดยตัวแป้งจะลอยขึ้นมา 3) นำเนื้อมะพร้าวขูดฝอยผสมเกลือเล็กน้อยและนำไปนึ่ง 4) นำตัวขนมที่ต้มเสร็จแล้วมาพักให้สะเด็ดน้ำแล้วนำมาคลุกกับมะพร้าวที่เตรียมไว้พร้อมทานคู่กับน้ำตาลทรายผสมงา ความนิยมในการบริโภคในภาพรวมพบว่า ราคาไม่แพง มีรสชาติอร่อย และมีชื่อขนมที่เป็นอัตลักษณ์ชวนให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจมาบริโภค และควรอนุรักษ์ไว้เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรมของชุมชนขนมแปลก

รายการอ้างอิง

- กรกนก มาทยา. (2560). ความนิยมในการบริโภคอาหารท้องถิ่นของประชาชนจังหวัดจันทบุรี. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จันทร์เพ็ญ ภูมิประเสริฐ. (2562, 16 กันยายน). บุคคลในพื้นที่ชุมชนขนมแปลก. สัมภาษณ์.
- ณัฐวดี สามัคคี. (2562, 6 มีนาคม). นักท่องเที่ยวที่มาซื้อขนมขนมควยลิง. สัมภาษณ์.
- ภาณิดา สรรพคุณ. (2561, 16 กันยายน). ประธานกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนขนมแปลก. สัมภาษณ์.
- มะลิ เคลือบแก้ว. (2562, 16 กันยายน). ผู้ขายขนมควยลิง. สัมภาษณ์.
- ระวีวรรณ เคลือบแก้ว. (16 กันยายน2561). ผู้ขายขนมควยลิง. สัมภาษณ์.
- รุ่งนภา อาศัยราช. (2562, 6 มีนาคม). นักท่องเที่ยวที่มาซื้อขนมขนมควยลิง. สัมภาษณ์.
- ศิริวรรณ โทนทอง. (2562, 16 กันยายน). นักท่องเที่ยวที่มาซื้อรับประทานขนมขนมควยลิง. สัมภาษณ์.
- ศุภกร พิซพูล. (2562, 30 มีนาคม). ผู้บริโภคที่เคยรับประทานขนมควยลิง. สัมภาษณ์.
- ศุภวิชญ์ นุชวงษ์. (2562, 30 มีนาคม). ผู้บริโภคที่เคยรับประทานขนมควยลิง. สัมภาษณ์.
- สุกัญญา พิซพูล. (2562, 24 กุมภาพันธ์). ผู้บริโภคที่เคยรับประทานขนมควยลิง. สัมภาษณ์.
- สุนีย์ ศักดาเดช. (2549). **อาหารท้องถิ่นจันทบุรี**. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุภางศ์ จันทวานิช. (2540). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ.(พิมพ์ครั้งที่ 7)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ถอยวิสัย. (2562, 16 กันยายน). บุคคลในพื้นที่ชุมชนขนมแปลก. สัมภาษณ์.